

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Gödöllői Campus
Természetvédelmi mérnök Szak**

**Horgászati hasznosítási lehetőségek az idegenhonos busa fajok
esetén**

Belső konzulens: Vitál Zoltán
Tudományos főmunkatárs

Készítette: **Juhász István**
KI8D7O
levelező tagozat

Intézet/Tanszék:
Vadgazdálkodási és
Természetvédelmi Intézet

**Gödöllő
2023**

A busa fajok napjaink egyik legfontosabb inváziós halfaja. A telepítések és a terjedése okán a Antarktisz kivéve minden kontinensen stabil, önfenntartó állományok jöttek létre. Számos vizsgálat bebizonyította, hogy a busák jelentős gazdasági és ökológiai kockázatot jelentenek azokban a vízterekben, ahol nem tekinthetőek a őshonosnak. Magyarországra 1963-ban kerültek, először halgazdaságokba majd természetes vizeink halállományának is jelentős részévé váltak. A honosítás kezdetén még abban a tudatban voltak, hogy a magyar vizekben nem képes szaporodni, ezáltal könnyen szabályozható az állományuk (Pintér 1978). Magyarországon már szinte minden álló és folyóvizünkben megtalálhatók a busa állományai (Vital et al. 2021)

A 2013. évi CII. törvény a halgazdálkodásról és a hal védelméről alapján Magyarországon természetes felszíni vizeiben a kereskedelmi célú halászat megszűnt. A 2009 és 2013 között a kereskedelmi halászat betiltása előtt, a folyóvizekben a halászati fogások évente 40-60 tonna között változtak. A kutatások szerint a kereskedelmi halászat megszűnése okán 200 tonna busa maradt a természetes vizekben ez potenciális ökológiai és gazdasági veszélyforrás (Vital et al. 2022). A busák gyérítésében a horgászoké jelenleg a fő szerep, de életmódjuk miatt speciális eszközöket igényel a horgászatuk.

A diplomadolgozatomban kérdőíves vizsgálattal végeztük el a busák horgászatának felmérését Magyarországon, különös tekintettel a fejlesztés lehetőségeire. Megkérdezettjeink horgászok voltak, a válaszok Magyarország minden jelentős vízéről érkeztek adatok.

Online felkéréssel gyűjtöttük a kérdőív adatait, a felkéréseket Facebook horgász tematikájú csoportokban osztottuk meg összesen négy alkalommal 2020-ban és 2021-ben. Az adatgyűjtés során 1234 fő válaszolt a kérdésekre. Azért az online módszert választottuk, mert bízunk abban, hogy így mindent korosztályt elérhetünk. Google Forms kérdőívet használtuk, melyben 20 kérdés volt, némelyben egy válasz-lehetőséget kellett bejelölni (zárt kérdés), a skálás módszernél 1-től 6-ig terjedtek a válaszadási lehetőségek, illetve használtunk kifejtős kérdéseket is, úgynevezett nyitott kérdést.

A kitöltők korcsoportjait vizsgálva megállapíthattuk, hogy a legkevesebb kitöltő a 20 év alattiak korcsoportjába tartozott, míg legtöbben az 31-40 éves korcsoportban voltak. A kitöltések alapján 49,5%-a a válaszadóknak, több mint 10 éve azon a vízterületen horgászik, ahová a válaszaik tartoznak, valamint a válaszadók évente leggyakrabban 31-80 alkalmat, viszont jelentős azok száma is, akik évi 80 alkalomnál többet vannak kint a horgász helyen. Ezért megállapítható, hogy a válaszadó horgászok jól ismerik a helyet, amiről beszámolnak a válaszaikban.

A megkérdezettek között 31% (383 fő) szokott horgászni kifejezetten busára a horgászhelyén. Arra a kérdésre viszont, hogy milyen halfajokra horgászik tervezetten, csak a kitöltők 8%-a jelölte meg a busát. A busahorgászati aktivitását tekintve látható, hogy általában a fiatalabb korcsoportok szeretnek horgászni busára, náluk a 40%-ot közelíti az arány, míg a legidősebb korosztály vállalkozik legkevésbé a busák horgászatára, náluk a 20%-ot sem éri el.

Arra a kérdésre, hogy „mennyi busát fog évente” a megkérdezettek 48%-a válaszolta azt, hogy nem fogott busát. A busát fogók jelentős része 1-5 darab között fog átlagosan évente. Viszont aki fog busát annak kevesebb, mint fele viszi haza általában.

A kérdőívet kitöltők közül a legtöbben nem (823 fő) vagy csak nagyon ritkán (189 fő) horgásznak busára. A válaszadók közül 33 horgász nyilatkozott úgy, hogy mindig busára horgászik.

A busára horgászók fő általában oka az, hogy jó a busa jó sporthal, vagyis a horgászatuk értéke kiemelkedő. Ezek mellett sokan szeretik a belőlük készíthető ételeket. Meglepő módon jelentős a ritkításukat fontosnak tartó személyek is. A legkisebb érv az volt, hogy nagy mennyiségben elvihető hal.

Akik nem horgásznak busára, azoknál a legfőbb ok az, hogy nem ismerik a módszereket. A módszer megismerésével a horgászok nagy része meg is maradhatna a halfaj horgászatánál, hiszen a fentiek alapján a hal sportértéke jó. A gasztronómiai ismeretterjesztés is sokat jelenthetne, hiszen sokan azért nem horgásznak a busákra, mert nem szeretik a belőlük készült ételeket, ezek közül sokan lehetnek azok, akik a tradicionális halételeket készítik el busákból, mely nem nyújt olyan élményt, mint az őshonos halfajok esetén, melyekre ezeket a módszereket kitalálták. Ellenben számos horgász számolt be a busafasirt vagy a busakolbász vagy a füstölt busa nagyszerűségéről.

A vizsgálat során megkérdeztük, hogy a kitöltők problémának látják-e a busát a horgászhelyükön, és ha igen, akkor mennyire. A „nem érzem problémának” (1) választ 274 fő jelölte, ez volt a leggyakoribb válasz. A kitöltők kicsit több mint fele, viszont valamilyen mértékben problémának tartja a busákat, a „nagyon nagy probléma” (5) választ 239 személy jelölte be.

A horgász-halász ellentét jól ismert fogalom Magyarországon. A kérdőívünkben megkérdeztük, hogy a busák problémájának megoldását véleményük szerint a horgászattal, az ökológia halászzal, esetleg mindkettővel együtt lehet-e megoldani. A kitöltők majdnem fele úgy gondolja elég, ha a horgászok gyérítik a busákat, míg 33% csak a halászatot tartja jó lehetőségnek. A „mindkettő együtt” választ 21% választotta, vagyis a kitöltők 54%-a nem utasítja el az ökológiai célú szelektív halászatot. Úgy tűnik, hogy ahol nagyobb számban

jelezték a busákat (valószínűsíthetően nagyobb mennyiségben is fordulnak elő) ott nagyobb arányban választották a kitöltők a szelektív halászatot, vagy a horgászat és halászat kombinálását.

A kutatás fő célja az volt, hogy meghatározzuk azokat az okokat, mely miatt alacsony a busák horgászata. Az eredményeink alapján látható, hogy nagy potenciál van a fiatalabb korosztályok megfelelő módszertani ismeretterjesztésében, hiszen nyitottak a busák horgászatára, ha megismerik a módszereket. A kérdőívből kiderült, hogy legtöbben olyan vizeken horgásznak céltudatosan busára, ahol készültek már azt népszerűsítő videók. Nagy mennyiségű népszerűsítő videó (kifejezetten az eddig nem bemutatott folyók esetén), írásos oktatóanyag, vagy akár busahorgászatban jártas személyek általi személyes oktatás jelentősen növelhetné a horgászok busafogási kedvét, ezáltal a vízi környezetre potenciálisan veszélyes busák eltávolítását. Ezen kívül javasoljuk hogy a busával terhelt vizek partján legyen - népszerűsített és könnyen elérhető - lehetőség arra, hogy a horgászok a megfogott idegenhonos halfajokat leadják, ha ők egyébként C&R horgászatot űzők közül kerülnek ki, ezzel is csökkentve az idegenhonos fajok visszaengedésének esélyét.